

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๓๔๓
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๐
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาต สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายวรชิต สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกฤษณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๙. นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๒. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๓. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการ
๑๕. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๖. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๗. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๘. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๙. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายอัชพร จารุจินดา (ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวราห์ แห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสาวภัทรา เชื้อรอด

๒. นายณัฐ มโนกลอนันต์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายอภิวัฒน์ คงชาติ

ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์การร่างกฎหมาย

๒. นางสาวสุจิตตา มโหธร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๕๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๐๑ วันจันทร์ ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ ถึงครั้งที่ ๓๔๒ วันพุธ ที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ต่อจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา โดยเริ่มพิจารณาตั้งแต่ร่างมาตรา ๕๐ เป็นต้นไป ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

มาตรา ๕๐

“มาตรา ๕๐ เมื่อศาลกำหนดประเด็นพิจารณาแล้ว ให้ศาลแต่งตั้งตุลาการประจำคดีทำหน้าที่รวบรวม ตรวจสอบ และจัดทำสรุปข้อเท็จจริงเพื่อเสนอต่อศาล”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ร่างมาตรา ๕๐ เป็นบทบัญญัติที่มีอยู่เดิมหรือไม่

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการได้เพิ่ม ร่างมาตรา ๕๐ ขึ้นใหม่ เพื่อให้ตุลาการทุกคนได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเดียวกัน และเพื่อประโยชน์ในการ ทำคำวินิจฉัยส่วนตัวของตุลาการแต่ละคน

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดประเด็นพิจารณาเป็นเพียงการเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาคดี ซึ่งยังต้องมีการสืบพยานหรือออกนั่งพิจารณาคดีในศาล จึงยังไม่จำเป็นต้องมีการแต่งตั้งตุลาการประจำคดี เพื่อทำหน้าที่รวบรวม ตรวจสอบ และจัดทำสรุปข้อเท็จจริง และสอบถามว่า การนั่งพิจารณาคดีหมายถึง การได้ส่วนข้อเท็จจริงใช่หรือไม่

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า การพิจารณาคดีหมายถึงการได้ส่วน ซึ่งส่วนใหญ่ศาลจะเรียกคู่กรณีหรือพยานมาได้ส่วนข้อเท็จจริงเสมอ นอกจากนี้ โดยปกติจะมีการแต่งตั้งตุลาการประจำคดีตั้งแต่ก่อนกำหนดประเด็นพิจารณาแล้ว ดังนั้น การให้ แต่งตั้งตุลาการประจำคดีภายหลังศาลกำหนดประเด็นพิจารณาอาจทำให้เกิดความสับสนในขั้นตอนการ พิจารณาคดีได้

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๐ เป็นดังนี้ “มาตรา ๕๐ เมื่อศาลกำหนด ประเด็นพิจารณาและได้ส่วนแล้ว ให้ศาลแต่งตั้งจะมอบหมายให้ตุลาการ ประชิดคดี คนหนึ่งทำหน้าที่ รวบรวม ตรรกะข้อ และ จัดทำสรุปข้อเท็จจริง เพื่อเสนอต่อศาลก็ได้”

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... สอบถามว่า การสรุปข้อเท็จจริงรวมถึงการสรุปข้อกฎหมายหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การสรุปข้อกฎหมายรวมอยู่ในการกำหนดประเด็นพิจารณาแล้ว และการสรุปข้อกฎหมายอาจเป็นการขึ้นำการพิจารณาวินิจฉัยคดีของตุลาการได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญจะสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสรุปความเห็นใน เรื่องนั้นส่งให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะชั่งน้ำหนักข้อมูลดังกล่าว เพื่อวินิจฉัยคดีต่อไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีเจ้าหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญจัดทำสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง และสรุปความเห็นในคดีส่งให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา ให้เป็นเรื่องภายในของ ศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ควรบัญญัติรายละเอียดดังกล่าวในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญนี้ เนื่องจากอาจถูกวิจารณ์ว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่พิจารณาวินิจฉัยคดี ด้วยตนเอง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๐ เมื่อศาลกำหนดประเด็นพิจารณาและได้ส่วนแล้ว ให้ศาลแต่งตั้งจะมอบหมายให้ ตุลาการ ประชิดคดี คนหนึ่งทำหน้าที่รวบรวม ตรรกะข้อ และ จัดทำสรุปข้อเท็จจริง เพื่อเสนอต่อศาลก็ได้”

มาตรา ๕๑

“มาตรา ๕๑ ในกรณีตุลาการประจำคดีเห็นว่าคดีใดเป็นปัญหาข้อกฎหมาย หรือมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ ให้เสนอสรุปข้อเท็จจริงให้ศาลวินิจฉัย

ในกรณีตุลาการประจำคดีเห็นว่าเรื่องใดจำเป็นต้องแสวงหาหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริง ให้ศาลดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานหรือสืบพยานหลักฐานที่จำเป็นโดยไม่ต้องผูกพันอยู่กับคำร้อง หนังสือหรือพยานหลักฐานของคู่กรณี ในการนี้ ศาลจะออกหมายเรียกให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ บุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับประเด็นที่เสนอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหรือวัตถุ หรือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือความเห็นเป็นหนังสือก็ได้

ในการกำหนดวันและเวลาที่จะให้มาตามหมายเรียกตามวรรคสองนั้น ให้ฟังระลึกถึงระยะทางใกล้ไกล เพื่อให้ผู้ถูกเรียกมีโอกาสมาถึงตามวันเวลากำหนดในหมาย”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่าควรตัดความในวรรคสามออก เนื่องจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสามารถใช้ดุลพินิจกำหนดวันและเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้ถูกเรียกมีโอกาสมาถึงตามวันเวลากำหนดในหมายได้อยู่แล้ว

ประธานกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๑ เป็นดังนี้

“ในกรณีที่ตุลาการประจำคดีหากศาลเห็นว่าคดีใดเป็นปัญหาข้อกฎหมาย หรือมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ ให้เสนอสรุปข้อเท็จจริงให้ศาลอาจประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยโดยไม่ทำการไต่สวนหรือยุติการไต่สวนก็ได้

ในกรณีที่ตุลาการประจำคดีเห็นว่าเรื่องใดจำเป็นต้องแสวงหาหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริง ให้ศาลดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานหรือสืบพยานหลักฐานที่จำเป็นโดยไม่ต้องผูกพันอยู่กับคำร้อง หนังสือหรือพยานหลักฐานของคู่กรณี ในการนี้ ศาลจะออกหมายเรียกให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ บุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับประเด็นที่เสนอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือวัตถุ หรือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือความเห็นเป็นหนังสือก็ได้

ในกรณีที่กำหนดวันและเวลาที่จะให้มาตามหมายเรียกตามวรรคสองนั้น ให้ฟังระลึกถึงระยะทางใกล้ไกล เพื่อให้ผู้ถูกเรียกมีโอกาสมาถึงตามวันเวลากำหนดในหมาย”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๑ ในกรณีที่ตุลาการประจำคดีหากศาลเห็นว่าคดีใดเป็นปัญหาข้อกฎหมาย หรือมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ ให้เสนอสรุปข้อเท็จจริงให้ศาลอาจประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยโดยไม่ทำการไต่สวนหรือยุติการไต่สวนก็ได้

ในกรณีที่ตุลาการประจำคดีเห็นว่าเรื่องใดจำเป็นต้องแสวงหาหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริง ให้ศาลดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานหรือสืบพยานหลักฐานที่จำเป็นโดยไม่ต้องผูกพันอยู่กับคำร้อง หนังสือหรือพยานหลักฐานของคู่กรณี ในการนี้ ศาลจะออกหมายเรียกให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ บุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับประเด็นที่เสนอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือวัตถุ หรือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือความเห็นเป็นหนังสือก็ได้

**ในทศวรรษที่ผ่านมานี้และเวลาที่ให้มาตามทศวรรษที่สิบถึงทศวรรษที่สองนั้น ให้พิจารณาสีที่ระยะเวลาทาง
โตสี่โตส เพื่อให้ผู้ศึกษาที่มีโอกาสมาศึกษาถึงตามวันเวลาที่กำหนดให้มาทศวรรษ”**

มาตรา ๕๒

“มาตรา ๕๒ การนั่งพิจารณาของศาลให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อรักษา
ความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลมีอำนาจกำหนดคู่กรณี
และบุคคลที่มีสิทธิอยู่ในห้องพิจารณาได้

เมื่อศาลประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศแก่คู่กรณีไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน
ก่อนวันนัด ส่วนกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งต่อไป ให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด

ประกาศตามวรรคสอง ให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการศาล”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความในวรรคสามหมายถึงการประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก
ใช่หรือไม่

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความในวรรคสาม
หมายถึงการประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก

ประธานกรรมการกล่าวว่า การไต่สวนหมายถึงการแสวงหาและตรวจสอบพยานหลักฐาน
ซึ่งเฉพาะกรณีศาลออกนั่งพิจารณาคดีจึงจะมีการไต่สวนโดยเปิดเผย ดังนั้น ควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๒
เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๒ การนั่งพิจารณาของศาลให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่มีคำสั่งชี้แจงเมื่อศาลเห็น
เป็นการสมควรเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลมี
อำนาจกำหนดคู่กรณีและบุคคลที่มีสิทธิอยู่ในห้องพิจารณาได้

เมื่อศาลประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศแก่คู่กรณีไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน
ก่อนวันนัด ส่วนกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งต่อไป ให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด

ให้ศาลปิดประกาศกำหนดวันนัดตามวรรคสอง ให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการศาลด้วย”

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า การให้ศาลมีอำนาจกำหนดบุคคลที่มีสิทธิอยู่ใน
ห้องพิจารณาได้อาจเป็นหลักการที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากการให้บุคคลใดอยู่ในห้องพิจารณาได้ไม่ใช่เรื่องของ
การอ้างสิทธิแต่อย่างใด ควรแก้ไขให้ศาลมีอำนาจกำหนดบุคคลที่จะอยู่ในห้องพิจารณาได้ก็เพียงพอแล้ว

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา
หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า
อาจเป็นกรณีบุคคลที่แต่งกายไม่เหมาะสม จึงไม่มีสิทธิอยู่ในห้องพิจารณาได้

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “การนั่งพิจารณาของศาล
ให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่มีคำสั่งชี้แจงเมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณ
ที่ทำการศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลมีอำนาจกำหนดคู่กรณีและบุคคลที่มีสิทธิจะอยู่ใน
ห้องพิจารณาได้”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๒ การนั่งพิจารณาของศาลให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่มีคำสั่งลับเข้าเมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลมีอำนาจกำหนดคู่กรณีในสำนวนคดีที่มีสิทธิจะอยู่ในห้องพิจารณาได้

เมื่อศาลประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศแก่คู่กรณีไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัด ส่วนกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งต่อไป ให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด

ให้ศาลปิดประกาศกำหนดวันนัดตามวรรคสอง ให้ปิดขงทศไว้ ณ ที่ทำการศาลด้วย”

จากนั้น ประธานกรรมการสอบถามว่า เหตุใดจึงตัดบทบัญญัติในร่างมาตรา ๖๑ ถึงร่างมาตรา ๖๔ ที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเสนอออก

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการตัดบทบัญญัติในร่างมาตรา ๖๑ ถึงร่างมาตรา ๖๔ ออก เนื่องจากบทบัญญัติเกี่ยวกับการยื่นบัญชีระบุงพยาน และการตรวจพยานหลักฐานไม่สอดคล้องกับระบบไต่สวน

ประธานกรรมการเสนอให้ที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาทบทวนร่างมาตรา ๖๑ ถึงร่างมาตรา ๖๔ ที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเสนอ และคณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้ตัดออก ดังนี้

มาตรา ๖๑

“มาตรา ๖๑ คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคล และหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานได้ตามที่ศาลเห็นสมควร และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งนั้น ณ ที่ทำการศาล ในเวลาทำการได้ตามที่ศาลกำหนด

การอ้างพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุงพยานหลักฐานพร้อมแสดงเหตุผลความจำเป็นในการอ้าง และวิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว

คู่กรณีอาจยื่นบัญชีระบุงพยานหลักฐานเพิ่มเติมพร้อมแสดงเหตุผลความจำเป็นได้ตามที่ศาลเห็นสมควร

พยานหลักฐานใดที่คู่กรณีไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีระบุงพยานหลักฐาน คู่กรณีไม่อาจนำเข้าสู่การพิจารณาคดีได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาตเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า คณะอนุกรรมการได้บัญญัติหลักเกณฑ์หรือวิธีการพิจารณาคดีในระบบไต่สวนไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญนี้หรือไม่

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ร่างมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติวิธีการพิจารณาคดีในระบบไต่สวนไว้ ดังนี้ “การพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวนโดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง ให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ ไม่ว่าการนำสืบ

พยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้ว ก็ให้ศาลรับฟังได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๑ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญฉบับที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเสนอต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ โดยปรับเลขมาตราเป็นร่างมาตรา ๕๒/๑ และแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๒๕๒/๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๑ คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคล และหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานได้ตมที่ศาลเห็นสมควร และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งนั้น ณ ที่ที่ศาลศาล ในเวลาทำการได้ตามที่ศาลกำหนด

การอ้างพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานพร้อมแสดงเหตุผลสมควรเชื่อในความจริง และวิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว

ก่อนศาลมีคำวินิจฉัย คู่กรณีอาจยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมพร้อมแสดงเหตุผลสมควรเชื่อได้ตมที่ศาลเห็นสมควรได้

พยานหลักฐานใดที่คู่กรณีไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีระบุพยานหลักฐาน คู่กรณีไม่ขอเสนอเข้าสู่การพิจารณาของศาลได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาตเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๑ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญฉบับที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเสนอต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ โดยปรับเลขมาตราเป็นร่างมาตรา ๕๒/๑ และแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๒๕๒/๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๑ คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคล และหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานได้ตมที่ศาลเห็นสมควร และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งนั้น ณ ที่ที่ศาลศาล ในเวลาทำการได้ตามที่ศาลกำหนด

การอ้างพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานพร้อมแสดงเหตุผลสมควรเชื่อในความจริง และวิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว

ก่อนศาลมีคำวินิจฉัย คู่กรณีอาจยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมพร้อมแสดงเหตุผลสมควรเชื่อได้ตมที่ศาลเห็นสมควรได้

พยานหลักฐานใดที่คู่กรณีไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีระบุพยานหลักฐาน คู่กรณีไม่ขอเสนอเข้าสู่การพิจารณาของศาลได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาตเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม”

มาตรา ๖๒

“มาตรา ๖๒ เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ศาลอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ และให้แจ้งคู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน

ก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่งไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานตามมาตรา ๖๑ วรรคสอง ต่อศาลพร้อมสำเนาจำนวนเพียงพอตามที่ศาลกำหนด และหากคู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมต้องกระทำก่อนการตรวจพยานหลักฐานเสร็จสิ้น

การยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติม เมื่อล่วงพ้นระยะเวลาตามวรรคสองจะกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุญาตจากศาล โดยผู้ขอต้องแสดงเหตุอันสมควรว่าไม่สามารถทราบถึงพยานหลักฐานนั้นหรือเป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๖๒ ต้องตัดออก เนื่องจากขัดกับการพิจารณาคดีในระบบไต่สวน

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ร่างมาตรา ๖๒ และร่างมาตรา ๖๓ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการยื่นบัญชีระบุพยานและการตรวจพยานหลักฐาน ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติในปัจจุบันของศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า การให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานและตรวจพยานหลักฐานเป็นการตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงที่อีกฝ่ายหนึ่งกล่าวอ้าง ซึ่งเป็นหลักประกันสำหรับคู่กรณีในการต่อสู้คดี

ประธานกรรมการกล่าวว่า การให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานและตรวจพยานหลักฐานต่อศาล เป็นการให้คู่กรณีได้รักษาผลประโยชน์ของตนในการพิจารณาคดี ซึ่งเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาในระบบกล่าวหาในศาลแพ่ง แต่เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีกระบวนการพิจารณาคดีโดยให้ศาลเป็นผู้มีหน้าที่หลักในการไต่สวนและแสวงหาข้อเท็จจริงเอง การกำหนดให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานและตรวจพยานหลักฐานต่อศาลจึงไม่สอดคล้องกับการพิจารณาคดีในระบบไต่สวน

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า ในบางกรณีศาลรัฐธรรมนูญจำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานของคู่กรณีในการแสวงหาข้อเท็จจริงและพิจารณาคดี

ประธานกรรมการกล่าวว่า คู่กรณียังสามารถยื่นพยานหลักฐานต่อศาลได้เช่นเดิม โดยศาลมีดุลพินิจที่จะพิจารณาว่าจะรับฟังพยานหลักฐานใด หรือจะแสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมเองก็ได้ โดยศาลสามารถแสวงหาพยานหลักฐานได้เองจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัย ดังนั้น อาจไม่จำเป็นต้องกำหนดให้มีขั้นตอนการยื่นบัญชีระบุพยานและการตรวจพยานหลักฐานตามความในร่างมาตรา ๖๒ แต่อย่างไร

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้ตลอดเวลาจนกว่าจะมีคำวินิจฉัย เพียงแต่ความในร่างมาตรา ๖๒ เป็นการบัญญัติหลักการเพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม จึงอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานเพื่อตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของพยานหลักฐานของคู่กรณี

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า ร่างมาตรา ๖๒ เป็นรายละเอียดขั้นตอนการตรวจพยานหลักฐานและการยื่นบัญชีระบุพยานเพื่อให้คู่กรณีทราบการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่แน่นอน ซึ่งหากบัญญัติหลักการดังกล่าวไว้ก็ไม่ทำให้รูปคดีเสียไปแต่อย่างไร ในทางกลับกัน หากไม่บัญญัติรายละเอียดตามความในร่างมาตรา ๖๒ ไว้เลย อาจเป็นช่องทางให้มีการประวิงคดีให้เกิดความเสียหายได้

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า อาจคงบทบัญญัติใน
ร่างมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่งไว้ แต่ตัดความในร่างมาตรา ๖๒ วรรคสอง และวรรคสามออก เนื่องจากเป็นการ
กำหนดเงื่อนไขในการยื่นบัญชีรายนามซึ่งเป็นหลักการที่ไม่สอดคล้องกับวิธีพิจารณาคดีในระบบไต่สวน

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรให้ศาลมีอำนาจกำหนดว่าจะให้มีการตรวจพยานหลักฐานหรือไม่ก็ได้
แต่ไม่ได้เป็นเงื่อนไขว่าหากไม่ยื่นพยานหลักฐานให้ศาลตรวจแล้วจะไม่สามารถยื่นพยานหลักฐานต่อศาลได้อีก
เพื่อให้สอดคล้องกับการพิจารณาคดีในระบบไต่สวนตามร่างมาตรา ๒๕ ดังนั้น ควรแก้ไขเพิ่มเติม
ร่างมาตรา ๖๒ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญฉบับที่
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเสนอต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ โดยปรับเลขมาตราเป็นร่างมาตรา ๕๒/๒
และแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๒/๒ เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ศาลอาจกำหนดให้
มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ **และให้**แต่ต้องแจ้งคู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัด
ตรวจพยานหลักฐาน

ข้อหนึ่งหน้าตัดบรรณบทบัญญัติที่สามวรรคหนึ่งไม่ขอตัดวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณียื่นบัญชีราย
พยานหลักฐานตามวรรค ๖๑ วรรคสอง ข้อตัดศัพท์ข้อสามหน้าวรรคหนึ่งขอตัดทอนที่ตัดศัพท์ และ
บทบัญญัติยื่นบัญชีรายพยานหลักฐานเพิ่มเติมดังต่อไปนี้ที่ขอตัดทอนบรรณบทบัญญัติที่สามวรรคหนึ่ง

ควรยื่นบัญชีรายพยานหลักฐานเพิ่มเติมดังต่อไปนี้ที่ขอตัดทอนบรรณบทบัญญัติที่สามวรรคหนึ่ง
ข้อเมื่อได้รับอนุญาตศาล โดขอผู้ขอตั้งแสดงเหตุอันสมควรว่าไม่สมควรตัดทอนที่พยานหลักฐาน
นั้นหรือเป็นกรณีอื่นเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๒ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญฉบับที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเสนอต่อคณะกรรมการ
ร่างรัฐธรรมนูญ โดยปรับเลขมาตราเป็นร่างมาตรา ๕๒/๒ และแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๒/๒ เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ศาลอาจกำหนดให้
มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ **และให้**แต่ต้องแจ้งคู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัด
ตรวจพยานหลักฐาน

ข้อหนึ่งหน้าตัดบรรณบทบัญญัติที่สามวรรคหนึ่งไม่ขอตัดวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณียื่นบัญชีราย
พยานหลักฐานตามวรรค ๖๑ วรรคสอง ข้อตัดศัพท์ข้อสามหน้าวรรคหนึ่งขอตัดทอนที่ตัดศัพท์ และ
บทบัญญัติยื่นบัญชีรายพยานหลักฐานเพิ่มเติมดังต่อไปนี้ที่ขอตัดทอนบรรณบทบัญญัติที่สามวรรคหนึ่ง

ควรยื่นบัญชีรายพยานหลักฐานเพิ่มเติมดังต่อไปนี้ที่ขอตัดทอนบรรณบทบัญญัติที่สามวรรคหนึ่ง
ข้อเมื่อได้รับอนุญาตศาล โดขอผู้ขอตั้งแสดงเหตุอันสมควรว่าไม่สมควรตัดทอนที่พยานหลักฐาน
นั้นหรือเป็นกรณีอื่นเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม”

มาตรา ๖๓

“มาตรา ๖๓ ในวันนัดตรวจพยานหลักฐาน ให้คู่กรณีนำพยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานหลักฐาน
ทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดที่อยู่ในความยึดถือหรือดูแลรักษาครอบครองของแต่ละฝ่ายมาแสดงต่อศาล
เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายมีโอกาสตรวจสอบพยานหลักฐานดังกล่าว หากฝ่ายใดไม่อาจนำพยานหลักฐานดังกล่าวมา

แสดงต่อศาลในวันนัดตรวจพยานหลักฐานได้ อันเนื่องจากสภาพและความจำเป็นแห่งพยานหลักฐานนั้น ศาลอาจมีคำสั่งให้ปฏิบัติเป็นอย่างอื่นตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณี

ในวันนัดตรวจพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลหรือตุลาการประจำคดีหรือตุลาการคนใดคนหนึ่งที่ได้รับมอบหมายสอบถามคู่กรณีถึงความเกี่ยวข้องกับประเด็นและความจำเป็นที่ต้องสืบพยานหลักฐานที่อ้างถึง ตลอดจนการยอมรับความถูกต้องแท้จริงของพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงที่อีกฝ่ายหนึ่งกล่าวอ้าง แล้วจดบันทึกรายงานการพิจารณาคดีไว้เมื่อเสร็จแล้วให้ศาลกำหนดวันนัดไต่สวนและแจ้งให้คู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า บทบัญญัติในร่างมาตรา ๖๓ จำเป็นต้องบัญญัติไว้หรือไม่

นายประพันธ์ นายโกวิท กรรมการ กล่าวว่่า เมื่อกำหนดให้ศาลสามารถกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนได้ตามร่างมาตรา ๕๒/๒ ก็ควรกำหนดให้มีขั้นตอนและรายละเอียดของการตรวจพยานหลักฐานตามร่างมาตรา ๖๓ นี้ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญสามารถออกข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณา การรับฟังพยานหลักฐาน และการพิจารณาวินิจฉัยคดีได้อยู่แล้วตามร่างมาตรา ๒๖ จึงไม่จำเป็นต้องบัญญัติความในร่างมาตรา ๖๓ อีก

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๖๓ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๖๔

“มาตรา ๖๔ การไต่สวนของศาล ให้คู่กรณีซักถามเฉพาะประเด็นที่ศาลกำหนดและให้มีการสืบพยานหลักฐานที่คู่กรณีไม่รับกัน

ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มาศาลในวันไต่สวน ให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า สามารถตัดร่างมาตรา ๖๔ ออกได้ เนื่องจากได้บัญญัติหลักการพิจารณาคดีในระบบไต่สวนไว้ในร่างมาตรา ๒๕ แล้ว

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า ในบางกรณีคู่กรณีหรือทนายความกล่าวนอกประเด็นการพิจารณา จึงควรคงบทบัญญัติในร่างมาตรา ๖๔ ไว้เพื่อป้องกันปัญหาข้างต้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า เดิมศาลรัฐธรรมนูญใช้ระบบการพิจารณาคดีลักษณะเดียวกับศาลแพ่ง โดยให้คู่กรณีหรือทนายความซักถามพยานกันเอง แต่การพิจารณาคดีในระบบไต่สวน ศาลต้องมีบทบาทในการแสวงหาข้อเท็จจริง รวมทั้งการสืบพยานด้วย ดังนั้น ควรตัดความในร่างมาตรา ๖๔ ออกทั้งมาตรา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๖๔ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๕๓

“มาตรา ๕๓ การไต่สวนพยานของศาลให้ศาลแจ้งให้พยานทราบถึงประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวน แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามของศาล

เมื่อศาลซักถามพยานเสร็จแล้ว ศาลอาจให้คู่กรณีซักถามพยานในข้อเท็จจริงที่ให้การต่อศาลตามวรรคหนึ่ง แต่ห้ามไม่ให้คู่กรณีซักถามพยานด้วย

(๑) คำถามอันไม่เกี่ยวกับประเด็นหรือข้อเท็จจริงแห่งคดี

(๒) คำถามที่อาจทำให้พยานต้องรับโทษทางอาญา หรือคำถามที่เป็นหมิ่นประมาทพยาน เว้นแต่คำถามเช่นนั้นเป็นข้อสาระสำคัญในอันที่จะชี้ขาดข้อพิพาท

ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยื่นข้อคัดค้าน หรือคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งร้องคัดค้าน ให้ศาลวินิจฉัยว่าควรให้ใช้คำถามนั้นหรือไม่

พยานตามวรรคหนึ่งมีสิทธิได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาคดีของศาลตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

นายศุภชัย ยาวะประภาช กรรมการ สอบถามว่า การไต่สวนพยานของศาลที่กำหนดให้ศาลแจ้งให้พยานทราบถึงประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวนนั้น ศาลต้องแจ้งล่วงหน้าเป็นระยะเวลาเท่าใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า การไต่สวนพยานของศาลที่กำหนดให้ศาลแจ้งให้พยานทราบถึงประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวน ศาลสามารถแจ้งพยานก่อนเริ่มการไต่สวนได้ทันที แต่หากเป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถนำส่งให้ศาลได้ในขณะไต่สวน สามารถขออนุญาตศาลเพื่อส่งพยานหลักฐานดังกล่าวให้ในภายหลังได้

นายศุภชัย ยาวะประภาช กรรมการ สอบถามว่า การกำหนดให้พยานเบิกความโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามของศาลจะเป็นการจำกัดการเบิกความของพยานหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ศาลมีดุลพินิจที่จะกำหนดให้พยานเบิกความโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามของศาล ซึ่งไม่เป็นการจำกัดการเบิกความของพยานแต่อย่างใด

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า การไต่สวนพยานบุคคลอาจใช้หลักการเดียวกับการไต่สวนพยานบุคคลในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งบัญญัติหลักการไว้ในร่างมาตรา ๓๖ ดังนี้

“มาตรา ๓๖ ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะพยานที่คู่ความฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้องค์คณะผู้พิพากษาสอบถามพยานบุคคลเอง โดยการแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงซึ่งจะทำการไต่สวน แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม แล้วจึงอนุญาตให้คู่ความถามพยานเพิ่มเติม

การถามพยานของศาลตามวรรคหนึ่ง จะใช้คำถามนำก็ได้

หลังจากคู่ความถามพยานตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล”

ประธานกรรมการมอบหมายให้คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ นำหลักการในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองข้างต้น มาบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๕๓ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ สอบถามว่า คำว่า “ศาล” หมายถึงตุลาการประจำคดีคนเดียวได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในการไต่สวนพยานบุคคลส่วนใหญ่จะดำเนินการโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพียงคนเดียว ซึ่ง “ศาล” ในร่างมาตรา ๕๓ นี้ หมายถึงคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่ละคนด้วย

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า ในการไต่สวนพยานบุคคลไม่จำเป็นต้องมอบหมายให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ซักถาม โดยหากตุลาการคนใดประสงค์จะซักถามพยานบุคคลสามารถขออนุญาตประธานศาลรัฐธรรมนูญในขณะพิจารณาคดีเพื่อซักถามพยานได้ และสอบถามว่าในการแสวงหาข้อเท็จจริงในคดี ตุลาการแต่ละคนสามารถซักถามพยานบุคคลด้วยคำถามใดก็ได้ใช่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การถามพยานบุคคลของศาลสามารถใช้คำถามนำได้ ทั้งนี้ เมื่อให้ศาลมีอำนาจซักถามพยานได้ ส่วนใหญ่จะไม่มีข้อจำกัดในการซักถาม ซึ่งการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรให้มีการถ่ายทอดการพิจารณาออกไปสู่สาธารณะ เนื่องจากจะทำให้ศาลตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสังคมและอาจจะส่งผลต่อการวินิจฉัยคดีได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๕๓

มาตรา ๕๔

“มาตรา ๕๔ ศาลอาจให้มีการไต่สวนพยานหลักฐานที่อยู่นอกที่ทำการศาลโดยใช้ระบบวิดีโอตามหลักเกณฑ์และวิธีการในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า บทบัญญัติในร่างมาตรา ๕๔ เป็นหลักการเดิมที่กำหนดให้ศาลสามารถไต่สวนพยานหลักฐานที่อยู่นอกที่ทำการศาลโดยใช้ระบบวิดีโอช่วยในการสอบถามพยานได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ โดยคณะอนุกรรมการเห็นว่าการไต่สวนพยานหลักฐานในระบบวิดีโอเป็นเรื่องของศาลที่ต้องดำเนินการ จึงไม่ได้กำหนดให้ฝ่ายที่ร้องขอให้มีการไต่สวนพยานหลักฐานที่อยู่นอกที่ทำการศาลเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย

ประธานกรรมการสอบถามว่า คำว่า “ระบบวิดีโอ” นำมาจากบทบัญญัติใด

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คำว่า “ระบบวิดีโอ” เป็นถ้อยคำที่นำมาจากข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

ประธานกรรมการสอบถามว่า มีการบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่ว่าการไต่สวนพยานหลักฐานหรือการนั่งพิจารณาคดีของศาลให้กระทำในห้องพิจารณาของศาล

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ร่างมาตรา ๒๗ บัญญัติว่า “การพิจารณาคดีจะต้องกระทำในวันที่ศาลเปิดทำการและตามเวลาทำงานที่ศาลได้กำหนดไว้ในระเบียบ แต่ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือเป็นการจำเป็น ศาลจะมีคำสั่งกำหนดการพิจารณาคดี ณ สถานที่อื่น หรือในวัน หรือเวลาใด ๆ ก็ได้”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๔ เป็นดังนี้ “มาตรา ๕๔ ศาลอาจให้มีการไต่สวนพยาน**หลักฐาน**ที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่**คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอ**โดยใช้ระบบ**วิธีทัศนัยการประชุมผ่านทางจอภาพได้ ตวงหลักฐานและวิธีทวนในข้อเท็จจริงของประชาชน ศสรัฐธรรมนูญ**โดยให้ฝ่ายที่ร้องขอเป็นผู้ดำเนินการเพื่อจัดให้มีระบบดังกล่าวและเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย**ในการนี้ทั้งหมด”**

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า โดยปกติศาลรัฐธรรมนูญจะไม่พิจารณาหรือวินิจฉัยคดีนอกที่ทำการศาล อย่างไรก็ตาม ในการวินิจฉัยคดียุบพรรคประชาธิปัตย์ ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยคดี ณ ที่ทำการของศาลปกครองสูงสุด เนื่องจากมีเหตุขมุกขมูยทางการเมืองทำให้ไม่สามารถพิจารณาหรือวินิจฉัยคดี ณ ที่ทำการของศาลรัฐธรรมนูญได้

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า การสืบพยานคดีอาญาในศาลยุติธรรมจะมีข้อบังคับของศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการสืบพยานโดยการประชุมทางจอภาพไว้

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๔ เป็นดังนี้ “มาตรา ๕๔ ศาลอาจให้มีการไต่สวนพยาน**หลักฐาน**ที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่**คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอ**โดยใช้ระบบ**วิธีทัศนัยการประชุมทางจอภาพได้ ตวงหลักฐานและวิธีทวนในข้อเท็จจริงของประชาชน ศสรัฐธรรมนูญ**โดยให้ฝ่ายที่ร้องขอเป็นผู้ดำเนินการเพื่อจัดให้มีระบบดังกล่าวและเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย**ในการนี้ทั้งหมด”**

นายศุภชัย ยาวะประภาส กรรมการ กล่าวว่า ควรกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการไต่สวนพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลโดยใช้ระบบการประชุมทางจอภาพให้ชัดเจน เพื่อป้องกันเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ในการไต่สวนพยานซึ่งอาจส่งผลต่อการพิจารณาหรือวินิจฉัยคดีได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากขณะทำการไต่สวน ศาลเห็นว่าการไต่สวนพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลโดยใช้ระบบการประชุมทางจอภาพต่อไปจะทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือมีเหตุการณ์ความวุ่นวายเกิดขึ้น ศาลสามารถใช้ดุลพินิจยุติการไต่สวนดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ศาลสามารถกำหนดเงื่อนไขในการไต่สวนพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลโดยใช้ระบบการประชุมทางจอภาพตั้งแต่ก่อนเริ่มการไต่สวนได้

นายศุภชัย ยาวะประภาส กรรมการ สอบถามว่า ความว่า “ระบบประชุมทางจอภาพ” หมายความว่ารวมถึงการใช้โทรศัพท์มือถือเป็นอุปกรณ์สำหรับการประชุมทางจอภาพในรูปแบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (video conference) เช่น โปรแกรม Skype หรือแอปพลิเคชัน LINE เป็นต้น ด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การบัญญัติหลักการในเรื่องการไต่สวนพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญโดยใช้ระบบการประชุมทางจอภาพที่บัญญัติในร่างมาตรานี้ เป็นการบัญญัติหลักการในลักษณะเปิดกว้างเพื่อให้เป็นดุลพินิจของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้กำหนดว่าจะใช้วิธีการไต่สวนพยานโดยระบบประชุมทางจอภาพด้วยระบบใด จึงจะเหมาะสมกับการพิจารณาคดีตามที่ผู้ร้องขอ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... สอบถามว่า

หลักการในเรื่องละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ครอบคลุมถึงกรณีการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญที่กระทำนอกที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติในเรื่องละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญเฉพาะที่เป็นการละเมิดอำนาจศาลที่เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น

นายอัศวเดช คนชื่อ เลขาธิการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ซีแจ้งว่า ประเด็นเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเกี่ยวกับการไต่สวนพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญโดยใช้ระบบการประชุมทางจอภาพที่กำหนดให้ฝ่ายที่ร้องขอเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายทั้งหมด คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... มีความเห็นว่าการกำหนดหลักการในลักษณะดังกล่าวจะเป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนมากเกินไปหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลไต่สวนพยานโดยระบบประชุมทางจอภาพเป็นบุคคลที่ไม่ต้องการมาเบิกความในที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ แต่มีความประสงค์ให้ศาลไต่สวนพยานโดยใช้ระบบประชุมทางจอภาพก็ควรให้ผู้ยื่นคำร้องขอตกลงว่าเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ และสอบถามว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือไม่

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ซีแจ้งว่า ร่างมาตรา ๒๕ วรรคสาม บัญญัติว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ศาลอื่น พนักงานสอบสวน หน่วยงานราชการ หน่วยงานอื่นของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้”

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ซีแจ้งว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยเชิญเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ถ้อยคำในคดีแก้ไขรัฐธรรมนูญในประเด็นที่มาของสมาชิกวุฒิสภา

ประธานกรรมการเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาทบทวนบทบัญญัติในร่างมาตรา ๖๗ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญฉบับที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเสนอต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งคณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้เสนอให้ตัดร่างมาตรา ๖๗ ออก โดยปรับเลขมาตราเป็นร่างมาตรา ๕๔/๑ และแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเป็นดังนี้

“มาตรา ๖๗๕๔/๑ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอ **ศาลสหประชาชาติ** ศาลอาจ **ที่พบ** อนุญาตให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ต้องมาเบิกความ เสนอบันทึกถ้อยคำ ยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือที่ศาลอนุญาตให้คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอ กำหนด **ศาลสหประชาชาติ** โดยให้ส่งต้นฉบับบันทึกถ้อยคำ ยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาล และสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นทราบก่อนวันนัดสืบพยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

คู่กรณีที่ **ที่ไม่** ฝ่ายอื่นมีสิทธิคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกถ้อยคำ ยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น **สหประชาชาติ** ดังกล่าว **ไม่พบ** ประเด็นใด **ไม่ได้** โดยจะทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดสืบพยานบุคคล

หรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้น ไม่ ข้อที่ ๖๖๖ หรือ มิฉะนั้น ให้ถือว่าไม่ได้ตีแสหรือมาคัดค้านด้วยวาจาในวันนัด สืบพยานดังกล่าวก็ได้

ในวันสืบพยาน ให้พยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้า แล้วตอบ ข้อซักถามเพิ่มเติมของศาลและคู่กรณีฝ่ายอื่นตามประเด็นที่ เสนอต่อศาลตามบทบัญญัติในวรรคสอง แห่งศาล อนุญาต หากพยานไม่มาศาล หรือมาศาลแต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลจะปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึก ถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือ ความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็น พยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟัง บันทึกที่ ข้อที่ ๖๖๖ ข้อที่ ๖๖๗ หรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้น ประกอบด้วยพยานหลักฐานอื่น ดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและ การได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้น

พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญใด ยืนยัน บันทึกที่ ข้อที่ ๖๖๖ ข้อที่ ๖๖๗ หรือความเห็น ล่วงหน้าตามวรรคหนึ่ง แล้วขอถอน บันทึกที่ ข้อที่ ๖๖๖ ข้อที่ ๖๖๗ หรือความเห็น ล่วงหน้า นั้น มิได้ และ เมื่อพยานรับ ยืนยัน บันทึกที่ ข้อที่ ๖๖๖ ข้อที่ ๖๖๗ หรือความเห็น ล่วงหน้าแล้ว ให้ถือว่าบันทึกที่ ข้อที่ ๖๖๖ ข้อที่ ๖๖๗ หรือความเห็น ล่วงหน้า นั้น เป็นส่วนหนึ่งของคำเบิกความของพยาน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๔ ศาลอาจให้มีการไต่สวนพยาน หลักฐาน ที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่าย หนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย ร้องขอโดยใช้ระบบ วิดีโอเทปการประชุมทางจอภาพได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการใน ข้อที่ ๖๖๖ ของพระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญ โดยให้ฝ่ายที่ร้องขอเป็นผู้ดำเนินการเพื่อจัดให้มีระบบดังกล่าวและ เป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนี้ทั้งหมด”

๒. แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๗ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ บัญชีสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเสนอต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ โดยปรับเลข มาตราเป็นร่างมาตรา ๕๔/๑ และแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๗(๕๔/๑) ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอ เสนอต่อศาล ศาลอาจ อนุญาต ให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ต้องมาเบิกความ เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือที่ ศาลอนุญาตให้คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอ กำหนด เสนอต่อศาล โดยให้ส่งต้นฉบับบันทึกถ้อยคำยืนยัน ข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาล และสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นทราบก่อนวันนัดสืบพยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

คู่กรณีที่ ตีแส ฝ่ายอื่นมีสิทธิคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น ล่วงหน้า ดังกล่าว ในประเด็นใด ก็ได้ โดยจะทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดสืบพยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้น ไม่ ข้อที่ ๖๖๖ หรือ มิฉะนั้น ให้ถือว่าไม่ได้ตีแสหรือมาคัดค้านด้วยวาจาในวันนัด สืบพยานดังกล่าวก็ได้

ในวันสืบพยาน ให้พยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้า แล้วตอบ ข้อซักถามเพิ่มเติมของศาลและคู่กรณีฝ่ายอื่นตามประเด็นที่ เสนอต่อศาลตามบทบัญญัติในวรรคสอง แห่งศาล

อนุญาต หากพยานไม่มาศาล หรือมาศาลแต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลจะปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึก
ถ้อยคำเป็นชั้นข้อเท็จจริงหรือคชวณเห็นสมควรหรือพยานบุคคลหรือพยานผู้เกี่ยวข้องชวญนั้นเป็นพยาน
หลักฐานในคดี เว้นแต่มีเหตุข้อเท็จจริงหรือคชวณเพื่อประโยชน์แห่งคชวณยุติธรรม คชวณรับฟังชั้นที่ค
ข้อข้อคำเป็นชั้นข้อเท็จจริงหรือคชวณเห็นสมควรหรือพยานบุคคลหรือพยานผู้เกี่ยวข้องชวญนั้นประกอบด้วย
พยานหลักฐานอื่นดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและการได้
ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้น

พยานบุคคลหรือพยานผู้เกี่ยวข้องชวญใดเป็นชั้นที่คข้อข้อคำเป็นชั้นข้อเท็จจริงหรือคชวณเห็น
สมควรหรือคชวณรับฟังชั้นที่คข้อข้อคำเป็นชั้นข้อเท็จจริงหรือคชวณเห็นสมควรหรือคชวณเห็นสมควร
มิได้ และเมื่อพยานรับฟังชั้นที่คข้อข้อคำเป็นชั้นข้อเท็จจริงหรือคชวณเห็นสมควรหรือคชวณเห็นสมควร
ข้อข้อคำเป็นชั้นข้อเท็จจริงหรือคชวณเห็นสมควรนั้นเป็นสมควรหรือคชวณเห็นสมควร

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันศุกร์ ที่ ๓๐ มิถุนายน
๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและ
กล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา

นายณฤพณ์ จุฬิจันทร์
นิติกรปฏิบัติการ
นายรัฐภูมิ คำศรี
นิติกรชำนาญการพิเศษ
ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมวิธีการ ๒
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์